

**O'ZBEK TILINI O'QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK
TEKNOLOGIYALARNING AHAMIYATI VA SAMARADORLIGI.**

Jumatova Nasiba Saburovna,

Vatan universiteti dotsenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'zbek tilini o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Ta'lim tizimida innovatsion metodlarning joriy etilishi o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirish, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda dars samaradorligini oshirishga xizmat qilishi yoritilgan. Shuningdek, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va raqamli ta'lim vositalarining o'zbek tili darslaridagi o'rni hamda ularning ta'lim sifatiga ta'siri ilmiy manbalar asosida tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish o'quvchilarning o'quv faolligi va o'zlashtirish darajasini sezilarli ravishda oshirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: o'zbek tili, til o'qitish metodikasi, pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, ta'lim sifati, kommunikativ kompetensiya, raqamli ta'lim, innovatsion yondashuv, o'quv jarayoni, til ko'nikmalari.

Kirish

Til insoniyatning eng muhim muloqot vositasi bo'lib, jamiyat taraqqiyoti, milliy madaniyat va ma'naviy merosning avloddan avlodga yetkazilishida muhim o'rin tutadi. O'zbek tili O'zbekiston Respublikasining davlat tili sifatida nafaqat muloqot vositasi, balki milliy o'zlikni anglash, ma'naviy qadriyatlarni asrab-avaylash va rivojlantirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Shu sababli ta'lim tizimida o'zbek tilini samarali o'qitish masalasi doimo dolzarb ahamiyat kasb etib kelmoqda. Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda ta'lim jarayoniga yangi pedagogik yondashuvlarni joriy etish zarurati ortib bormoqda. An'anaviy ta'lim metodlari bilan bir qatorda interfaol usullar, raqamli ta'lim platformalari va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish, mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish hamda til ko'nikmalarini samarali shakllantirish imkonini beradi. O'zbek tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv asosida tashkil

etilgan darslar o'quvchilarning tinglab tushunish, o'qish, yozish va so'zlash kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar esa ushbu jarayonni yanada samarali tashkil etish, ta'lim oluvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish hamda o'quv jarayonini interaktiv shaklda olib borishga yordam beradi. Mazkur maqolaning maqsadi o'zbek tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati va samaradorligini tahlil qilish, ularning ta'lim jarayonidagi o'rnini ilmiy asosda yoritish hamda o'quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirishdagi imkoniyatlarini aniqlashdan iborat.

Asosiy qism

O'zbek tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rnini. Ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar o'quv jarayonini takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashni talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan, o'zbek tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'quvchini ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirib, uning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. O'zbek tili darslarida interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning mavzuni chuqurroq o'zlashtirishiga yordam beradi. Jumladan, "Aqliy hujum", "Klaster", "BBB", "Venn diagrammasi", "Insert", "Keys-stadi" kabi metodlar o'quvchilarning dars jarayonidagi faolligini oshiradi, mantiqiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Ushbu metodlar yordamida o'quvchilar mavzuni nafaqat eslab qoladilar, balki uni tahlil qilish, taqqoslash va amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ham ega bo'ladilar.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi ta'lim tizimiga yangi imkoniyatlarni olib kirdi. O'zbek tili darslarida multimedia vositalari, elektron darsliklar, taqdimotlar, videomateriallar va onlayn platformalardan foydalanish darslarning qiziqarli va samarali tashkil etilishiga xizmat qiladi. Bunday vositalar o'quvchilarning eshitish, ko'rish va amaliy faoliyat orqali bilimlarni o'zlashtirish darajasini oshiradi. Shuningdek, masofaviy ta'lim platformalari orqali o'quvchilar qo'shimcha materiallar bilan ishlash, mustaqil ta'lim olish va o'z bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish. O'zbek tilini o'qitishning asosiy maqsadlaridan biri o'quvchilarda nutqiy kompetensiyalarni shakllantirishdir. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar

o'quvchilarning erkin fikr bildirish, muloqot qilish, o'z nuqtayi nazarini asoslash va bahs-munozaralarda faol ishtirok etish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Guruhli ishlash, rolli o'yinlar, munozaralar va taqdimotlar orqali o'quvchilar amaliy nutq tajribasiga ega bo'ladilar. Natijada ularning so'z boyligi kengayadi, og'zaki va yozma nutq malakalari takomillashadi hamda davlat tilida erkin muloqot qilish qobiliyati shakllanadi.

Zamonaviy yondashuvlarning samaradorligi. Pedagogik kuzatuvlar va amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan darslarda o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi an'anaviy usullarga nisbatan yuqoriroq bo'ladi. O'quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etadi, bilimlarni mustaqil ravishda izlaydi va tahlil qiladi. Bu esa ularda ijodiy fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish hamda o'z ustida ishlash ko'nikmalarining rivojlanishiga olib keladi. Shunday qilib, o'zbek tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirish va dars samaradorligini ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Xulosa

O'zbek tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning bilimlarni faol o'zlashtirishiga, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga hamda til kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning og'zaki va yozma nutqini rivojlantiradi hamda ta'lim sifatini yaxshilaydi. Shuningdek, raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish o'quv jarayonini yanada interaktiv va qulay tashkil etish imkonini beradi. Shu bois o'zbek tili darslarida innovatsion pedagogik yondashuvlardan samarali foydalanish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yo'ldoshev J.G'., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2004.
2. Mahmudov N., Nurmonov A. Ona tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: Ilm Ziyos, 2017.

3. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2016.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlari. – Toshkent, 2023.